

Càpsula formativa: Drets humans i presons

Col·legi d'Educahores i Educadors Socials de Catalunya
22 d'octubre de 2020 - 18h

Irīdia

Pau Berbel - jurista i psicòleg
Mireia Salazar Gabarró - advocada

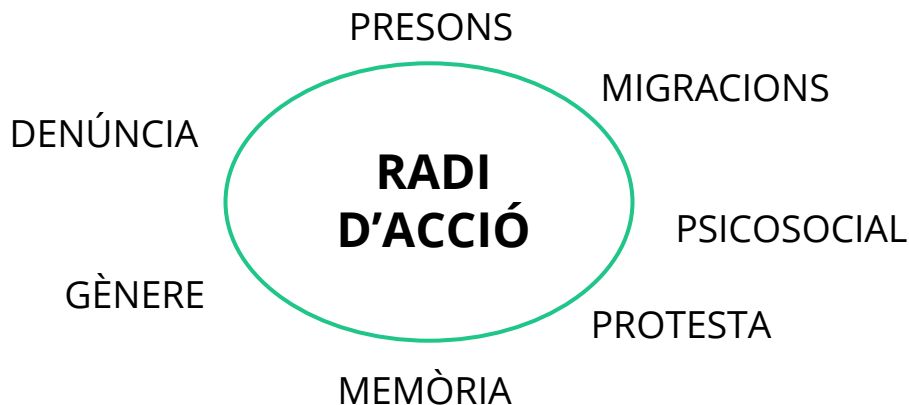

Iridia nació hace tres años para decir
basta a la violencia institucional

Iridia.

Irídia - Centre per a la Defensa dels Drets Humans

*Irídia és una associació que treballa a Catalunya per a la **defensa dels drets humans**, principalment civils i polítics. Apostem per combinar la **intervenció directa i integral en situacions de vulneració de drets** amb el desenvolupament de processos d'incidència política i social que tenen per objectiu promoure canvis en les polítiques públiques.*

ÀREA DE PRESONS D'IRÍDIA

*L'àrea de presons té per objectiu el **monitoratge dels centres penitenciaris** de Catalunya i la intervenció en cas que s'hi produeixin vulneracions dels drets humans.*

*De la mateixa manera, aquesta àrea **promou un debat públic** sobre la necessitat de generar canvis estructurals en el sistema penal per tal d'incorporar un sistema de penes alternatives a la privació de llibertat.*

ÀREA DE PRESONS D'IRÍDIA: LÍNIES ESTRATÈGIQUES I CAMPANYES

- ❑ **Visita als centres penitenciaris** per dur a terme un monitoratge efectiu en coordinació amb altres organitzacions de protecció dels drets humans.
- ❑ Seguiment dels casos gestionats pel **Servei d'Atenció i Denúncia davant situacions de Violència Institucional** ([SAIDAVI](#)) relacionats amb persones que es trobin a les presons catalanes.
- ❑ Preparació de **campanyes d'incidència política i social** sobre la realitat penitenciària.
- ❑ Incidència política per **promoure el respecte als drets fonamentals** de les persones preses.

LITIGI ESTRATÈGIC

Directa

ACTUALITAT | REPORTATGE | INVESTIGACIÓ | ENTREVISTA | OPINIÓ | GALERIES ▼ | PAPER ▼

REPRESSIÓ

La Generalitat, a judici pel suïcidi d'una interna en règim d'aïllament a Brians I

Raquel E.F. es va treure la vida després de sis mesos en règim d'aïllament, estant 21 hores al dia sola en una cel·la. Tot i que va avisar en diverses ocasions que "no podia més", Brians I no va activar mai el protocol d'actuació davant de conductes amb risc d'autolesions. Irídia, en representació de la família, ha interposat una reclamació patrimonial a la Generalitat de Catalunya, a qui considera responsable de la mort de la interna

<https://directa.cat/la-generalitat-a-judici-pel-suicidi-duna-interna-en-regim-daillament-a-brians-i/>

≡ **eldiario.es**

CATALUNYA

Política Barcelona Economía

ÚLTIMA HORA [Italia registra la cifra más baja de nuevos contagios por coronavirus](#)

POLÍTICA

Primer juicio contra la Generalitat por el suicidio de una presa en régimen de aislamiento

- ⊙ Raquel E.F. se suicidó en Brians tras siete meses incomunicada tras anunciar que se iba a quitar la vida y sin que se activara el protocolo antisuicidios
- ⊙ El exdirector de la cárcel, psiquiatras y funcionarios comparecerán como testigos en el juicio, donde la familia de la interna reclama 20.000 euros a la Generalitat

Oriol Solé Altimira [Seguir a @ursiole](#)

https://www.eldiario.es/catalunya/politica/Primer-Generalitat-suicidio-prision-interna_0_842716103.html

INCIDÈNCIA POLÍTICA I SOCIAL

Grup de treball parlamentari sobre l'aïllament penitenciari

≡ ara.cat

societat

Méteo

EN DIRECTE Segueix aquí tota l'actualitat del covid-19 a temps real

El Parlament reclama suavitzar les condicions dels presos en aïllament

El règim més dur de les presons catalanes no desapareixerà malgrat les crítiques que acumula

🕒 3 min. BARCELONA 06/06/2017 19:58

ENRIC BORRÀS

https://www.ara.cat/societat/Parlament-reclama-suavitzar-condicions-aillament_0_1809419240.html

INCIDÈNCIA POLÍTICA I SOCIAL

- ❑ **Documental “30 minuts”:** *La presó dins la presó*

<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/30-minuts/aillament-la-presó-dins-la-presó/video/5840098/>

- ❑ **Projecte L’Hospitalet:** recurs d’atenció a persones preses i les seves familiars
- ❑ **Treball en xarxa** amb entitats vinculades a l’àmbit penitenciari

CONTEXTUALITZACIÓ: LA PRESÓ

Las normas de la civilización de un país pueden juzgarse al abrir las puertas de sus prisiones

Fiodor Dostoievski

Art. 25 CE: *Las penas privativas de libertad y las medidas de seguridad estarán orientadas hacia la **reeducación y reinserción social** y no podrán consistir en trabajos forzados.*

DELICTES

- *Contra el Patrimoni: 42%*
- *Contra la Salut Pública: 20%*
- *Homicidi: 10%*
- *Contra la llibertat sexual: 7%*

GÈNERE

7% Dones

NACIONALITAT

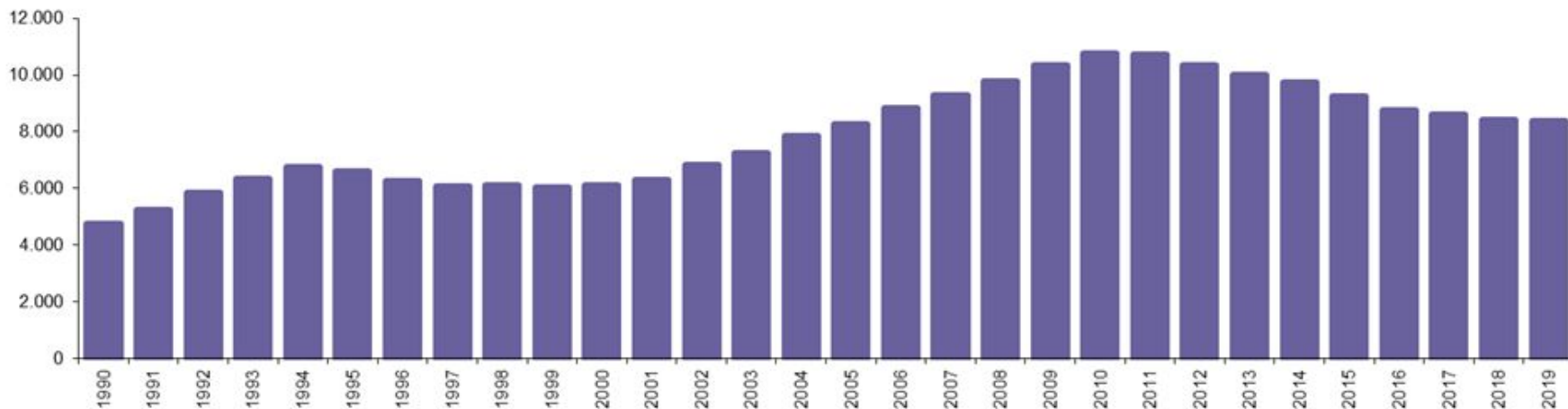
45% Estrangers (A Catalunya 14% població estrangera)

On estan situades les presons?

CONTEXTUALITZACIÓ: LA PRESÓ

Baixa criminalitat però molt ús de la pena de presó i amb condemnes llargues

Evolució de la població a presons. Mitjana anual

Font: Departament de Justícia

QUÈ ENS TROBEM A LES PRESONS?

PENATS I PREVENTIUS

GRAUS PENITENCIARIS

Règim tancat (1r grau)

Règim Ordinari (2n grau)

Règim Obert (3r grau)

PERMISOS i sortides programades

LLIBERTAT CONDICIONAL (3/4 de la condemna)

TRACTAMENT

Programes i Equip de Tractament

FUNCIONARIAT DE SEGURETAT

Treballar a la presó (CIRE)

- Tallers productius: **per qui es treballa?**
- Serveis dins/fora del mòdul (manteniment, comunicacions, bugaderia, fleca, cuina, botiga, etc)

QUOTIDIANITAT DE LA PRESÓ

CONTROL

- Tancar portes amb clau
- Apagar les llums
- Recomptes diaris

DISCIPLINA I CÀSTIG

- Relació amb el funcionariat
- Horaris
- Preu Botiga (*Economato*)
- Treball/Feina
- Indefensió

ESTAR TANCAT

- Murs i Reixes
- Condicions de la cel·la (ex. calefacció)
- Mida del pati comú
- Colors
- Arquitectura dels espais

INFANTILITZACIÓ I DESPERSONALITZACIÓ

- Manca d'autonomia, responsabilitat i capacitat de decisió (Ex. no decidir quan es va a la cel·la)

QUOTIDIANITAT DE LA PRESÓ

CONTACTE AMB L'EXTERIOR

- Cartes i Trucades
- Relació amb la família

RESISTIR LA PRESÓ

- Música i TV
- Drogues i medicació (sobremedicació)

IMPACTE EMOCIONAL I PSICOLÒGIC

- SOLEDAT
- PÈRDUA D'AUTOESTIMA
- PÈRDUA D'INTIMITAT
- DESCONFIANÇA
- SALUT MENTAL

ELS IMPACTES DE LA PRESÓ

- Salut: mareig, desorientació, insomni, ansietat
- Capacitats sensorials: visió, olfacte, etc.
- Analfabetisme digital
- Desconfiança en les institucions
- Relacions personals: familiars, sexualitat, etc.
- Manca d'autonomia en la vida diària (ex. ús del transport públic)
- Percepció d'inutilitat i manca d'habilitats
- Prisionització

“ADAPTA'T A LA PRESÓ I NO A LA VIDA EN LLIBERTAT”

CONTEXTUALITZACIÓ: TORTURA I TRACTES INHUMANS O DEGRADANTS

*S'entendrà com a **tortura** tot acte pel qual s'infligeixin intencionadament a una persona dolors o sofriments greus, siguin físics o mentals, amb el **fi** d'obtenir d'aquesta o d'un tercer informació o una confessió, de castigar-la per un acte que hagi comès o que se sospiti que hagi comès, o d'intimidat o coaccionat aquesta persona o altres, o per qualsevol raó basada en qualsevol tipus de discriminació, quan els esmentats dolors i sofriments els infligeixi un **funcionari públic** o una altra persona en l'exercici de funcions públiques, a instigació seva, o amb el seu consentiment o aquiescència.*

Article 1 de la **Convenció Contra la Tortura i Altres Tractes o Penes Cruels, Inhumans o Degradants**

CONTEXTUALITZACIÓ: TORTURA I TRACTES INHUMANS O DEGRADANTS

Elements que caracteritzen la **tortura**:

- Tipologia de dolor causat: greu/físic o psíquic
- Finalitat
- Persona causant

Es consideren “**altres tractes inhumans i degradants**” tots aquells actes de naturalesa similar que no arriben a ser tortura segons la definició donada.

TORTURA I TRACTES INHUMANS I DEGRADANTS A LA PRESÓ

Espais on es produeix:

- CEL·LES D'AÏLLAMENT - Departament de Règim Tancat (DERT)
- SALES DE CONTENCIÓ MECÀNICA

TORTURA I TRACTES INHUMANS I DEGRADANTS A LA PRESÓ

Conclusions de **l'Informe del Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura**, de 4 de febrer de 2020. **ÀMBIT PENITENCIARI:**

- En totes les visites als centres penitenciaris catalans s'han detectat casos de maltractament físic (especialment a Brians I).
- Es fa especial referència al maltractament que pateixen les persones en situació de contenció mecànica. I a l'excessiva medicalització que pateixen.
- S'insta al Departament de Justícia a que millori la capacitació del funcionariat dels Departaments de Règim Tancat (DERT)
- Existència de períodes llargs d'estada al DERT
- Aplicació de contenció mecànica a persones amb trastorns greus de salut mental

TORTURA I TRACTES INHUMANS I DEGRADANTS A COMISSARIA

Conclusions de l'**Informe del Comitè Europeu per a la Prevenció de la Tortura**, de 4 de febrer de 2020. **ÀMBIT POLICIAL:**

- Cops amb el bastó policial i puntades de peu al cap i al tronc superior durant la detenció.
- Manilles excessivament apretades
- Es recalca la necessitat d'actuar, per part dels MMEE, amb congruència, oportunitat i proporcionalitat

OPACITAT I MANCA DE TRANSPARÈNCIA A LES PRESONS

A nivell local:

- No hi ha dades sobre la població penitenciària al municipi
- No hi ha serveis específics d'atenció a les persones preses ni als seus familiars
- La població desconeix què hi passa a dins, què s'hi fa. **PERPETUACIÓ D'ESTEREOTIPS**

A nivell educatiu:

- Es parla de les presons a escoles i universitats?
- Dificultats de la recerca vinculada a presons: accés a informació, entrada als centres penitenciaris, etc.

OPACITAT I MANCA DE TRANSPARÈNCIA A LES PRESONS

ÉS IMPRESCINDIBLE QUE LES ENTITATS DE DRETS HUMANS ENTRIN A LES PRESONS PER FER-NE UN MONITOREIG

Objectius:

- Denunciar situacions de vulneracions de drets
- Motivar canvis en les polítiques públiques
- Conscienciació i sensibilització de la ciutadania

OSPDH

Centro de Investigación Observatorio del
Sistema Penal y Derechos Humanos

SIRECOVI

Contra La Tortura i La Violència Institucional
Denúncia

QUIN HA DE SER EL ROL DE LES EDUCADORES EN TOT AIXÒ?

- Es pot fer **intervenció socioeducativa en un entorn com la presó?**
(Entorn torturant, ratios, etc)
- **Importància de les educadores** per pal·liar les conseqüències de la presó
- Es vulneren drets a les presons catalanes? **Què puc fer com a Educador/a?**
- Quina és la cadena d'actors que intervenen en el procés de detecció de violències. Quina responsabilitat hi poden tenir els educadors/es?

ESPAI DE DEBAT